

Matjaž Ivanišin, filmski režiser

Pr ed dvema letoma so na festivalu kratkih filmov v Milanu predvajali diplomsko delo Matjaža Ivanišina *QuickView*. Nekje sredi festivala so Matjaža v svojo družbo povabili milanski študentje filmske režije, ki so med več kot šestdesetimi filmi za najboljšega izbrali ravno njegov triptih o starših in otrocih, 23-minutni film, v katerem tri družinske fotografije počasi razkrijejo tri družinske zgodbe, tri subtilno prikazane odnose, kjer se bistvo nahaja v pogledih, ki jih starši namenjajo svojim otrokom. V filmu *QuickView* so ti pogledi do vrha napolnjeni s čustvi, pričakovanji in razočaranji, pravzaprav je v pogledih strnjeno vse, kar želi film prenesti gledalcu. Matjažu je uspelo sporočiti filma podatki neizrečeno, kar njegov film naredi iskren in neposreden ter vsemu verizmu navkljub tudi močno poetičen. Filmske podobe so nabite s podtoni, podpomeni, prizori puhtijo od vsega, kar ostaja zunaj kadrov, a le-te vseskozi polni z žlahtno vsebino.

Najbrž je prav to navdušilo mlade milanske filmarje, ki so Matjaža posedli medse in z njim veselo kramljali kakšnih dvajset minut. Takrat je Matjaž od daleč s svojo *majklijevsko* hudomušno bradato podobo deloval kot veliki režiser, ki prenaša svoja režiserska spoznanja mladim rodovom. Od blizu pa je bil, takrat še sam študent na AGRFT, ob tej pozornosti iskreno polaskan in tudi prisrčno zbežan. Doma je namreč, tako kot mnogi naši najbolj nadarjeni mladi ustvarjalci, le redkokdaj deležen odkritega priznanja in pozornosti gledalcev. Prvič zaradi redkih priložnosti za predstavitev svojih del in drugič zaradi neke pregovorne zadržanosti našega majhnega okolja.

Vse to omenjam predvsem zato, ker je le zaradi te podalpske sociološke specifikke Matjaž Ivanišin še vedno razmeroma neznan obraz. Če že ne toliko znotraj filmskega sveta, pa zunaj njega zagotovo. Pred dvema letoma je na Festivalu slovenskega filma milo rečeno navdušil kar z dvema svojima deloma: poleg *QuickView* (vesna za najboljši študentski film) je predstavil še diplomsko televizijsko dramo *Moje male ljubice*, črno-belo minimalko po motivih dramskega besedila Neila la Buta. V njej moški pred poroko razčiščuje račune s tremi bivšimi dekletki. Trije na vajah zgrajeni dialogi, trije premišljeni režijski pristopi, odlično vodeni igralci in simpatična surova preproščina so očarali filmski svet v Portorožu, ki je temu srednjemetražnemu delu podelil kar tri nagrade.

K vsemu seveda moramo dodati še Matjažev vznemirljiv dokumentarni prvenec *Che Sara*. Ta govori o dekletu, ki je svetu oznanilo, da bo rodilo Jezusa. Režijsko izčiščeno in pronicljivo delo je na gledalcem zabaven način pokazalo, kako močna je človekova potreba po verovanju in kam vse so se pripravljene zateči ljudje v stiski.

Matjaž Ivanišin trenutno pripravlja dokumentarni film o legendarnem štajerskem mejnem prehodu Šentilj, ki je nekoč delil svetove, na obeh njegovih straneh so se nabirale dolge kolone ljudi različnih usod, poti in želja, danes pa je le še postajališče ob avtocesti med Mariborom in Gradcem.

Labina Mitevska, igralka

Ena zanimivejših, celo mednarodno odmevnejših mednarodnih koprodukcij, v katero se je (po čudežu?) uspel zaplesti naš Filmski sklad, je drugi celovečerec makedonske režiserke Teone Mitevske *Sem iz Titovega Velesa* (Jas sum od Titov Veles, 2007), ki ga poleg hkrati poetične in formalno rigorozne režiserkine vizije v enaki meri odločno zaznamuje tudi njena mlajša sestra Labina Mitevska v glavni vlogi; kratka, priložnost za poklon talentu, ki s svojo unikatno prezenco že poldrugo desetletje začinja vseevropsko filmsko panoramo. Leta 1975 v Skopju rojena gdč. Mitevska mlajša je svojo igralsko kariero bojda začela po naključju, vendar potem niso bile prav nič naključne uniformne pohvale in številne ponudbe, ki so jo zasule po rahločutni upodobitvi mlade Albanke, simbolnem gojišču nasilja in stičišču treh zgodb o tragičnih posledicah nacionalističnega in religioznega razkola v

opevani drami *Pred dežjem* (Pred doždot, 1994) Milčeta Mančevskega. Prvi je vroče železo koval samozvani Fassbinderjev epigon ekspresnega političnega angažmaja in inteligentne pop estetike Michael Winterbottom, ki je Labini v površnem *Dobrodošli v Sarajevu* (Welcome to Sarajevo, 1997) najprej namenil manjšo, takoj zatem pa v shizofrenem prepletu begunske drame, filma noir in shakespearskega ljubiča *Moja boš* (I Want You, 1998) že kar drugo glavno žensko vlogo ob temnolasi starletki Rachel Weisz; ta ob bledolični (in po laseh pobeljeni) Labini skozi film blede kot Michael proti Rainerju Wernerju. Naslednji veliki prelom v karieri igralka se je zgodil šest let pozneje, ko je odigrala glavno vlogo v sestrinem prvencu *Kako sem ubil svetnika* (Kako ubiv svetec, 2004), ki ga je tudi producirala; s tem – in njunim najnovejšim sodelovanjem – se je oblikovala matrica, za katero lahko samo upamo, da bo v prihodnosti še bogato obrodila. Zdi se namreč, da je prav na videz eterična in labilna Labina tista, ki bolj pragmatično estetiko sestre-režiserke mehča s svojo vseprisotnostjo in tako poskrbi, da je vsak izmed obeh navedenih filmov poleg neposrednega soočenja s trdim političnim vsakdanom sodobne Makedonije obenem tudi intimna psihološka drama, metaforični korektiv tega vsakdana. Po drugi strani še Teona iz Labine do konca izsesa tisto, kar sta omenjena »velika moška« zgolj zaslutila in plaho podčrtala. Tako ne režira zgolj drobnega in čilega telesa, ki zgrbljeno proži hipne občutke nežnosti in sočustvovanja. Ne režira zgolj lepega obraza, ki mu porcelanasti tolumni na mestu oči in niz vegastih biserov za nenadnim, preširokim nasmehom najbrž nikoli ne bodo odvzeli pridiha otroškosti.

Ne režira zgolj neznosno erotičnega, kot poletna rosa krhkega glasu, marveč za to gosto tkano, zapeljivo vizuro razbira dvoumne globine, ki namigujejo, da portretirano bitje ni zgolj ustrezen, v svoji kompleksnosti vendarle enoznačen element režiserjeve vizije, dobro naoljen vzvod v kolesju specifične narativne niti, temveč nepredvidljivo, pritajeno središče te vizije, ne le Afroditina (kot Labino kliče *Veles*), temveč Ariadna z nitjo čvrsto v rokah.